

Magdalena Vodopija, direktorica Sajma knjige u Istri,

TRANSATLANTIK - BRAZILSKA, AFRIČI

Ovogodišnji 22. Sa(n)jam knjige u Istri – Pulski festival knjiga i autora, s glavnom temom »Transatlantik«, održat će se od 1. do 11. prosinca u Puli. Dedetak dana uoči početka Sajma razgovaramo s Magdalenom Vodopijom, direktoricom Sajma knjige u Istri.

Temom »Transatlantik« pulski Sajam knjiga prvi put povezuje dva kontinenta, Europu i Južnu Ameriku, otkrivajući time i njihova književna ostvarenja. Nije li tom temom omogućen i svojedobni nastavak rasprave o bolnoj temi aktualnih migracija i izbjegličkog vala, koje je obuhvaćala prošlogodišnja tema »Otok – Geto – Azil«, iako je imala širi obuhvat i na getoizaciju slobode misli?

– Točno ste primijetili – tema »Transatlantik« jednostavno »vuče« prema onoj prošlogodišnjoj. Za nas, ovdje u Istri, i još više za ljude iz Dalmacije, kad kažete transatlantik, prva asocijacija su pretrpani brodovi s početka prošlog stoljeća i slika naših ljudi koji kreću trbuhom za kruhom, tražeći na drugoj strani Atlantika neko bolje sutra.

Nismo htjeli krenuti tim putem da ne ponavljamo temu, ali i aktualna zbivanja, kao i živa slika tih brodova i predaje koje svi u obitelji imamo, nisu mogli ne biti dio programa, i o njima će se zasigurno progovoriti na okruglim stolovima. Vrlo direktan hommage našim »tetama i barbama iz Amerike« bit će zadnji program Sajma – »Rex blues« Darija Marušića i Milana Rakovca.

Zarište sajma – Portugal

Zarište sajma je Portugal, no linijom kolonijalne povijesti tu i su Angola i Brazil. Što posjetitelji mogu očekivati od tog raznolikog književnog atlantskog trokuta koji povezuje portugalski jezik; osim portugalskog pisca, Joséa Eduarda Agualuse, ovogodišnjeg finalista Bookera rođenog u Angoli?

– Na Sajmu ćemo po prvi put u Hrvatskoj upozoriti ovako opsežan i slojevit način suvremenu portugalsku književnost, a zahvaljujući selektorici ovogodišnjeg Sajma, našoj poznatoj prevoditeljici Tanji Tarbuk. U goste nam dolaze dvije izvrsne spisateljice s prvim hrvatskim prijevodima: Ines Pedrosa i

Teresa Salema.

Upoznat ćemo i portugalsko pjesništvo kroz temat časopisa »Poezija« i trenutno dva najznačajnija portugalska pjesnika: Nuna Júdicea i Dioga Vaz Pinta. Dolazi nam i José Luís Peixoto, jedan od najčitanijih suvremenih pisaca Portugala, pravi »hit maker«, koji u svojoj zemlji ima status rock zvijezde, te jako zanimljivi Jacinto Lucas Pires, pisac, glazbenik i scenarist iz Lisabona.

Po prvi put na Sajmu bit će brazilski autori – pisac, kritičar i profesor Joao Carrascoza i Ferréz, reper i pisac iznikao iz favela Sao Paola. Naravno, kao što ste i spomenuli, dolazi José Eduardo Agualusa iz Angole koji zatvara transatlantski trokut. Rodom iz Angole, živi između Afrike, Portugala i Brazila, a dolazi nam s knjigom »Opća teorija zaborava« (netom je prevedena na hrvatski i objavljena u Menadar-mediji), s kojom je i ušao u finale Bookera.

Tema koja »Transatlantik« prati putevima portugalskog jezika i kulturnih identiteta od Lisabona preko Luande do Recifea, koja spaja Europu kolonizatora, Afriku robova i Južnu Ameriku koloniziranih, bit će zaokružena okruglim stolovima »Transatlantik«, »Lisabon viden očima pisca«, »Antonio Tabucchi« i »Iza horizonta«. Cijeli program »Transatlantika« završava baš na sajamski način – veselom noći Brazila.

»Ljubljana bere« (Ljubljana čita) naziv je regionalnog programa koji će u 20-ak događaja predstaviti suvremenu literarnu i umjetničku scenu glavnog grada Slovenije. Osim Boštjana Videmšeka s hvaljenom knjigom na temu izbjeglica »U bijegu«, tko još od susjeda dolazi u Pulu?

– Ovo je i Sajam spisateljica, od teme »Moć žene i književno stvaranje« nije ih toliko bilo na Sajmu.

Publika će na Sajmu po prvi put u Hrvatskoj opsežno i slojevito upoznati suvremenu portugalsku književnost i slušati brazilске autore – pisca i kritičara Joaoa Carrascozu i Ferréza, repera i pisca izniklog iz favela Sao Paola

Prva asocijacija na Transatlantik su pretrpani brodovi s početka prošlog stoljeća i slika naših ljudi koji kreću trbuhom za kruhom, tražeći na drugoj strani Atlantika neko bolje sutra

Pet sjajnih slovenskih autorica bit će u Puli. Glumica i spisateljica Maja Gal Štoromar, Mojca Kumerdej, dobitnica nagrade »Kočićevo pero«, publicistica i spisateljica Agata Tomažič, velika diva slovenskog pjesništva, šanjsonjerka Svetlana Makarovič i Svetlana Slapšak, europski poznata antropologinja, književnica i prevoditeljica.

U čak tri programa predstaviti će se miljenik sajamske publike, jednim dijelom i Puljanin Goran Vojnović. Za rokersku Pulu tu je s knjigom, ali i s koncertom legendarni Zoran Predin. Ovaj sjajan program oblikovala je selektorica Renata Zamida.

Premijere pulskih autora

Koja će se djela premijerno predstaviti u Puli?

– Miljenko Jergović uvijek bira Pulu za hrvatsku premijeru svojih knjiga; ove godine to je roman »Wilimovski«. Vladislav Bajac, dugogodišnji suradnik Sajma, također, premijerno promovira svoju knjigu »Hronika sumnje« koja je dugo nastajala, vjerujem zbog biografske note koju ima. Mislim da će publiku posebno zanimati oni dijelovi knjige koji govore o stvaranju rock'n'rolla na ovim prostorima u čemu je kao novinar, kritičar i prevoditelj aktivno sudjelovao i sam Bajac.

Evelina Rudan, uvijek je na pulskom Sajmu nastupala kao pjesnikinja, a ove godine premijerno u Puli predstavlja opsežno etnološko istraživanje koje je rezultiralo knjigom »Vile s Učke«. Predstavljanjem ove knjige započet će program ovogodišnjeg Sajma.

Poslije dugo godina u Pulu dolazi i Senko Karuza koji ima premijeru knjige »Prsa u Prsa«. Čekali smo pet godina novu knjigu Marinka Koščeca (»U potrazi za početkom kruga«) i on je odlučio premijerno je promovirati na pulskom Sajmu.

Pulski autori i ove su godine zastupljeni s novim knjigama.

– I pulski autori odlučili su premijerno predstaviti svoje nove knj-

Laibach Kunst Machine

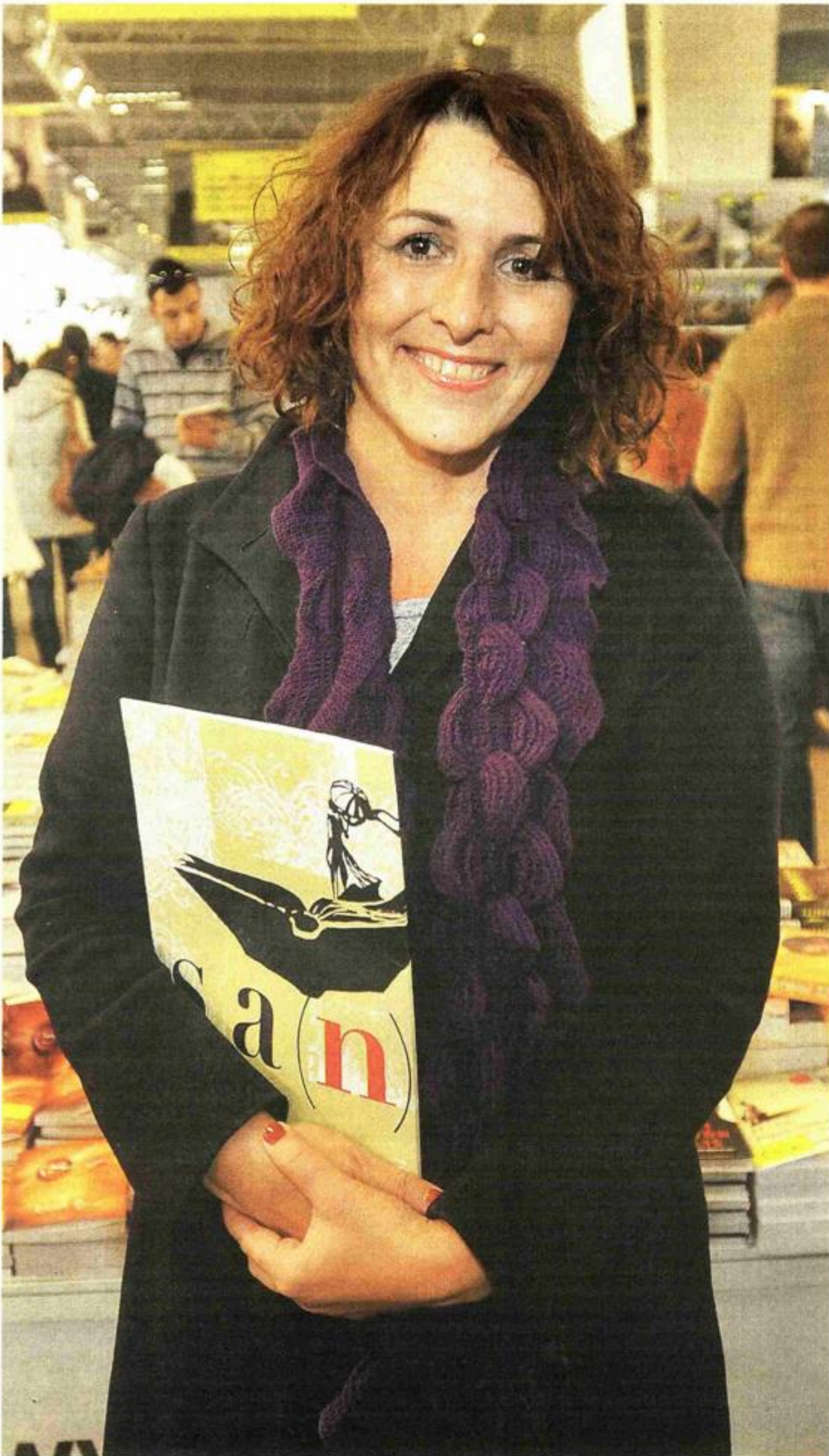
U Pulu u okviru regionalnog programa dolazi i Laibach. U subotu 3. prosinca u Svetim Srcima u 21 sat neće održati klasični koncert. Program nosi naziv »Laibach Kunst Maschine«. O čemu je riječ?

– Program Laibach Kunst Machine prije svega se odnosi na otvorenje konceptualne izložbe ilustracija i plakata umjetničko-glazbenog kolektiva Laibach koja će u Svetim Srcima biti postavljena sve do kraja siječnja 2017. No neće nedostajati glazbe, jer će na dan otvorenja izložbe, 3. prosinca, Laibach izvesti i glazbeni performans. Zaslužni za ovaj program su Grad Ljubljana i Arheološki muzej Istre, koji je i suorganizator događaja.

Možda je najbolje predstaviti Laibach onako kako su nam se oni za naš katalog sami predstavili: »postat ćeš ono što mi jesmo/ parazit koji se hrani dušama/ iscrpit ćemo tvoju kulturu/ pamet, energiju/ usaditi tvoje gene/ u naše kolektivno biće// priključi nam se/ nemoj se boriti/ protiv nas/ poboljšat ćemo kvalitetu života/ svih vas/došlo je kraju/ postojanje kakvo poznajete// mi smo laibach/ inženjeri ljudskih duša/ otpor je uzaludan/ asimilirat će vas/ laibach kunst machine«.

o pulskom festivalu knjiga i autora koji se održava od 1. do 11. prosinca

PULA POSTAJE PORTUGALSKA, KA, LJUBLJANSKA...

Čar i atmosferu Sajma čini njegova nevjerojatna publika i o tome se priča i izvan naše zemlje – Magdalena Vodopija

ige na svom, pulskom Sajmu. Bili smo dirnuti kad nam je još u lipnju Sladana Bukovac za knjigu koju je završavala («Stajska bolest») rekla da je želi promovirati prvo pred svojim sugradanima, i to na Sajmu. Isto se dogodilo i s Tatjanom Gromačom koja će na Sajmu, nakon višegodišnje apstinencije od javnih nastupa, predstaviti svoju knjigu «Bolest svijeta». I Tatjanin razlog je isti: želi prije svega promovirati

knjigu u krugu svojih sugradana.

Meni je posebno drago što će se na Sajmu predstaviti mladi autor Amir Alagić s novom knjigom «Osvećenje». Dr. Fric dio je povijesti Sajma, a ove godine premijerno se predstavlja kao autor knjige «Vražja makina». I jedan «na pol Puljanin» bit će u programu «Puna je Pula». Također s premijerom. Davor Mandić, čija je «Dovolja simfonija» za nas posebna jer govori o Puli devedesetih.

U dijelu izložbi «Noć pulskih galerija» u jednoj večeri će se u četiri različite galerije predstaviti ljubljanski umjetnici, i posebno Danijel Žeželj u galeriji Makina. No, taj će program pratiti i degustacija tradicionalne ljubljanske kuhinje?

– «Noć pulskih galerija» program je u koji puno ulažemo i koji na jedinstven način predstavlja Pulu, njezin likovni, galerijski dio. Na-

Veliki povratak poezije

Ove se godine očekuje velik povratak poezije na Sajam. Prije deset godina tema 12. Sajma 2006. godine bila je poezija («Poezija je pitanje srca»), no poeziju je te godine donekle zasjenila medijska zastupljenost slavnog talijanskog pisca Umberta Eca koji je te godine došao u Pulu. Ovogodišnji poseban program nosi naziv «Istočno pitanje, u stihovima». Tko će se sve predstaviti, osim najpoznatijeg gosta Sajma, sirijskog pjesnika Adonisa, pionira suvremene arapske poezije i sveučilišnog profesora arapskog jezika?

– Istina, 12. Sajam bio je u znaku velikog Eca i tema je te godine bila u drugom planu. Svi na Sajmu osjećamo kao da imamo dug prema poeziji. Ove godine dogodit će se veliki povrat tog duga. Osim Adonisa, poetske zvijezde ovogodišnjeg Sajma kojem će biti predstavljena knjiga «Zrcalo sna» (u prepjevu s arapskog Tatjane Paić-Vukić), u programu «Istočno pitanje, u stihovima» nastupit će i kurdska aktivistkinja i pjesnikinja Bejan Matur i palestinski pjesnik Najwan Darwish, novi suvremeni glas arapskog pjesništva. Uz već spomenute portugalske pjesnike, veliku Svetlanu Makarović i kantautorsku legendu Zorana Predina, na Sajmu će svoju satiričko-političku poeziju govoriti Boris Dežulović i Predrag Lucić uz asistenciju Sinana Gudževića, a u okviru okruglog stola «Lisabon viđen očima pisca» pjesnik Tahir Mujičić.

Ipak, izdvojila bih dva poetska događaja – predstavljanje knjige «Poezija je sve što se miče» (prepjev sa španjolskog Mirjana Polić Bobić) Nicanora Parra, avangardista koji je pravi klasik u Čileu. Parra neće doći iz opravdanih razloga – napunio je 102 godine, u sasvim je dobroj formi, ali se više ne odlučuje na transatlantska putovanja.

Meni osobno najemotivniji događaj na sajmu je hommage velikim slovenskim pjesnicima Alešu Debeljaku i Tomažu Šalamunu. I Debeljak i Šalamun bili su gosti našeg Sajma i njihovi se nastupi pamte. Na samom hommageu govorit će još jedan veliki pjesnik i prevoditelj kojeg dugo nije bilo u Puli – Josip Osti.

Mauro Ferlin pomiče granice

Nakon godinu dana pauze ponovno je na Sajmu Mauricio Ferlin. Koji je njegov značaj mimo bazičnog dizajnerskog angažmana?

– Mauro Ferlin nikada nije bio samo dizajner Sajma. Neobičnost i ludičestvo notu našeg festivala uvijek je on pokretao. Njegovo dizajnersko oko pretvara literarno u jednu novu formu. Pomicanje granica klasičnog predstavljanja knjiga uvijek su bila njegova i moja zadaća. Na tom polju Mauro je uveo «sceničnost» i multidisciplinarnost u pulski Sajam. Tko god radio dizajn Sajma (a recimo Danijel Žeželj i njegova ekipa sjajno su to učinili prošle godine), Mauro Sajmu nedostaje. Kad dodemo pred zid – a i to se događa u moru programa – on pronalazi najbolja rješenja, daje najsuptilnije poveznice. Ako i dalje opravdavamo naziv sanjalskog sajma, to je zahvaljujući njegovoj nevjerojatnoj i neiscrpoj kreativnosti.

dam se da će ovaj program zaživjeti i izvan Sajma. Samo da nam je lijepog vremena te večeri. Prizivamo nikad viđenu zimsku atmosferu dijela Kandlerove ulice i Foruma, a ovaj program za to ima potencijala. Galerije Poola, Gradska galerija Motika, Makina, Galerija Cvajner. Sjajni autori: Metka Krašovec sa svojim slikama, Jure Eržen s fotografijama, Danijel Žeželj s portretima pisaca, Alenka Sottler i Hana Stupica s ilustracijama...

No za atmosferu (zalagajčić i čaša vina) će se sigurno pobrinuti i Turistička zajednica Grada Ljubljane sa svojim identitetskim znakom «Okusi Ljubljane». Valja napomenuti da smo za ovaj program, ali i za druge programe Sajma, dobili

veliku potporu i logističku pomoć Turističke zajednice Grada Pule.

– Zadnjih godina na Sajmu prosječno sudjeluje 200-tinjak autora i gostiju, izlaže 300-tinjak nakladnika iz Hrvatske i regije; a sajam posjeti od 60 do 80 tisuća ljubitelja knjige. Uglavnom se realizira stotinjak događanja, uz izložbe i koncerte. Da li se i ovogodišnje izdanje kreće u tim brojkama?

– Iako smo imali nevjerojatan pad budžeta, nismo ni trenutno dvojili oko programa: imamo broj događaja u razini prošlih godina kao i broj sudionika. Ono što je nama važno, zadržali smo visoku kvalitetu i sadržajnost programa. Kao da smo imali posebnu motivaciju jer struka ovaj program ocjenjuje kao jedan od najboljih u posljednjih deset godina. Ne bismo to uspjeli da nismo imali potporu već spomenutih: Arheološkog muzeja Istre i Turističke zajednice, veliku potporu Arenaturista i ustanove Pula Film Festival. Značajna logistička pomoć stigla je i iz Grada Pule i Istarske županije.

No ono što je presudilo da program bude ovakav kakav jest, nevjerojatna je ustrajnost, upornost i predanost stalnih suradnika Sajma. Priželjkujemo da onaj broj publike koju ste naveli bude također na razini. Čar i atmosferu pulskog Sajma čini njegova nevjerojatna publika i o tome se priča i izvan granica naše zemlje.

Zoran ANGELESKI

I ako smo imali nevjerojatan pad budžeta zadržali smo visoku kvalitetu i sadržajnost programa. Kao da smo imali posebnu motivaciju jer struka ovaj program ocjenjuje kao jedan od najboljih u posljednjih deset godina